

TÜRK DİL KURUMU
YÖNETİM KURUMU

10-12 şubat 1961 Toplantısı

TUTANAK ÖZETİ

Toplantıda bulunanlar: Ağakay, Akbal, Akıncı, Aksoy, Arısoy, Ateş, Banguoğlu, Batu, Birsal, Cin, Cıvaoğlu, Çağlar, Dağlarca, Derbil, Dizdaroğlu, Dürder, Ecevit, Gencan, Gökşen, İğdemir, Levend, Mazloğlu, Necatigil, Özerdim, Sınanoğlu, Sözen, Taner, Tuğrul, Tıralı, Yetkin.

Toplantıda bulunmayanlar: Abaloğlu, Buluç, Karal, Karaosmanoğlu, Uygur.

Mazereti bildirilenler: Uygur, Karal (Anayasa komisyonunda.)

B a ş k a n : Kurum Başkanı Prof. Dr. TAHSİN BANGUOĞLU

Birinci Birleşim-Birinci Oturum
10 şubat 1961, Cuma
Saat: 10.30

1. 24-26 Eylül 1960 tarihli Yönetim Kurulu toplantısı tutanak özeti okundu, olduğu gibi kabul edildi.

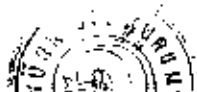
2. Genel Yazman idare işleri üzerinde açıklamalarda bulundu:

a) Türk Dili dergisinin Basın-İlan Kurumu'na üye olması için acele bir karara varılmasını istedi. Üye olmak için belirtilen sürenin son günü olduğunu belirtti. Tartışmalar oldu. İki teklif yapıldı: 1) Türk Dili dergisinin Basın-İlan Kurumu'na On Bin Lira ile üye olması, 2) Bu Kuruma altı ay beklemeden sonra üye olması. Birinci teklif kabul edilerek Kuruma üye olunması uygun görüldü.

b) Devlet dairelerindeki yazışmalarda türkçe kelimeler kullanılması konusunda Başbakanlığa yazılan yazı ve Başbakanlığın tamimi; Temsilciler Meclisi Başkanı Orbay'a ve Yüksek Adalet Divanı Başkanı S. Başol'a yazılan yazılar ve gelen cevaplar okundu. Devlet dairelerinde türkçe yazışmalar konusunda konuşuldu. Yürütme Kurulu'nun Türkçe Sözlük'ten bu konuda gerekli yerlere göndermesi istendi. Genel Yazman bazı yerlere gönderildiğini açıkladı. Genel Yazman'ın açıklamasında karar konusu olacak maddelerin sıraya konularak ileriki oturumlarda görüşülmesi uygun görüldü. Genel Yazmanlıkla ilgili öteki konular üzerinde bilgi edinildi.

3. Milkiye Mifettişi tarafından Kurum'da yapılan tahkikat sonunda verilen raporun madde madde görüşülmesi kabul edildi.

a) Arsanın yüksek fiyata alındığından sözeden Mifettiş raporunun 1. maddesi üzerinde tartışmalardan sonra ileri sürülen: 1) Aksoy'un: bu konu Derbil'in bulunacağı toplantıda görüşülsün; 2) Çağlar'ın: Yönetim Kurulu yeniden bir bilirkişi tesbit etsin; 3) Mifettişin tavsiyesine uyularak gelecek Kurultay'a götürülsün; 4) Yapılacak bir işlem yoktur, olduğu

gibi Kurultay'a gitsin, teklifleri ayrı ayrı oya konuldu. Aksoy'un teklifi kabul edildi.

Birinci Birleşim-İkinci Oturum
10 şubat 1961, Cuma
Saat: 15.00

1. Prof. Derbil'in de katıldığı bu oturumda "arsa meselesi"nin görüşülmesine devam edildi. Derbil açıklamada bulundu. Yönetim Kurulunca yeni bir birliktiş seçilmesinin faydasız olduğu ve Kurultayca aklamaya kararı verilen bir konu üzerinde yeniden araştırma yapmanın doğru olmadığı sonucuna varıldı.

a) Kurumda İç İşleri Bakanlığı müfettişi tarafından yapılan tahkikatın sonucu Kurultay'a sunulacaktır. Bu arada raporun birinci -arsa fiyatı maddesi- bu konuda hazırlanacak belgelerle birlikte ve sözlüğün cilt içi maddeleri özellikle olmak üzere öteki maddelerin de Kurultay'a götürülmesinin tabii olduğu kararı alındı.

b) Raporun öteki maddeleri üzerinde yapılacak bir işlem olmadığına karar verildi.

2. Müfettiş raporunun ikinci kısmı olan "Ek Rapor" okunarak üzerinde görüşüldü:

a) Bütünü ile Kurultay'a sunulacak olan "ek rapor"un 1. maddesi için de bir dosya hazırlanması teklifi oya konularak kabul edildi.

b) Müfettiş raporu ve eklerini, mukavele ve eklerini inceleyip acele bir durum olup olmadığını tesbit etmek, olumlu ya da olumsuz sonuçları Yönetim Kurulu'nun ilk toplantısına getirmek üzere Derbil, Sözen, Cıvaoğlu, Arısoy ve Tuğrul'dan kurulan bir komisyon kurulması oybirliğiyle kabul edildi.

3. Başkan'ın her ay Ankara'ya gelip Kurum işleri ile meşgul olabileceğine karar verildi.

İkinci Birleşim-Birinci Oturum
11 şubat 1961, Cumartesi
Saat: 10.00

Başkan toplantıyı açtı. Kol raporlarının okunmasına geçildi.

1. Derleme-Tarama Kolu raporu okundu.

2. Sözlük Kolu raporu okundu. Okul Sözlüğü, Fransızca-Türkçe, İngilizce-Türkçe Sözlüklerin durumu tartışıldı. Kol Başkanı açıklamalarda bulundu.

3. Terim Kolu raporu okundu. Kol Başkanı'nın açıklamalara ve istekleri görüşüldü:

a) İzbirak'ın eserini yeniden inceleyecek bir komisyon kurulması ve komisyonun Ankara'daki kişilerden seçilmesi kabul edildi. Bu komisyona Sinanoğlu, Tuğrul ve Akıncı seçildi.

b) Zooloji Terimleri'nin basılıp basılmaması hakkında Kurum Başuzmanı tarafından bir rapor hazırlanacak, bu rapor gelecek toplantıya sunulacak. Ayrıca Batu ve Sinanoğlu'ndan kurulu komisyon eseri inceleyecektir.

c) Edebiyat Terimleri'ni hazırlamak için iki heyet halinde çalışılması; Ankara heyetinin Türk Dili dergisinin Yazı Kurulu ve Cahit Üztelli, İstanbul heyetinin Dürder, Gökşen, Gencan, Edisün ve Necatigil'den kurulmasına ve İstanbul heyetine Ateş'in de katılmasına karar verilmiştir.

d) Felsefe Terimleri'nin sözlük haline getirilmesine karar verildi.

e) Yönetim Kurulunca seçilen komisyonlardan ayrılan üyelerin yerlerine yenilerinin alınmasında Yürütme Kurulu'nun karar verebilmesi teklifi kabul edildi.

f) Haldun Taner'in Tiyatro Terimleri çalışması üzerinde yaptığı açıklama dinlendi. Şimdiye kadar 650 tiyatro terimi yapılmış olduğu, iki bin ya da iki bin beşyüz terimlik bir Tiyatro Terimleri Sözlüğü taslağının gelecek toplantıya sunulacağı öğrenildi. Ayrıca Samim Sinanoğlu ile Suat Sinanoğlu'nun da yardımcı olarak bu çalışmalara katılmaları teklifi uygun görüldü.

İkinci Birleşim-İkinci Oturum
11 şubat 1961, Cumartesi
Saat: 15.00

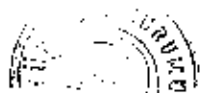
Başkan toplantıyı açtı.

1. Yayın Kolu raporu okundu. Üzerinde konuşuldu:
 - a) Kol Başkanı, Dergi'nin yeni şekliyle satışının arttığını, aranan bir dergi durumuna geldiğini açıkladı.
 - b) Yayın Kolu'nun olumlu çalışması ve Dergi'nin yeni şekliyle memnuniyet verici olduğu belirtildi ve dileklerde bulunuldu. Türk Dili dergisine dille ilgili vulgarize yazıların da girmesi dileği kabul edildi.
 - c) Yürütme ve Yazı Kurullarının, tam yetki ile, gazeteciler ödülü için bir Yönetmelik hazırlamaları, 1960 ya da 1961 yılı için bu Yönetmeliğe göre hareket edilmesi teklifi kabul edildi.
2. 24 Eylül toplantısında kurulmuş olan beş kişilik Program Komisyonu'nun hazırlanmış olduğu Genel Çalışma Programı tasarısı okundu.
 - a) Anayasa'nın dili konusunda Temsilciler Meclisi'nin "Anayasa Komisyonu" ile görüşmeler yapmak için Başkan'a yetki verildi. Başkan'a yardımcı olarak Derbil'in de kendisine katılması kabul edildi.
 - b) Çağlar ile Ecevit'in "bağlantı üyesi" olarak "Anayasa Redaksiyon Heyeti" ile görüşmeyi sağlamaları teklifi kabul edildi.
 - c) Genel Çalışma Programı'nda kurulması istenen Yayın Kolu'nun adının "Tanıtma Kolu" olması kabul edildi.
 - ç) Genel Çalışma Programı'nda, kollarla ilgili maddeler üzerinde Kol Başkanları'nın yaptığı açıklamalarla görüşmeler sonucunda program, yapılan değişikliklerle birlikte çoğunlukla kabul edildi.
3. Genel Çalışma Programı'nda, kol çalışmaları, kabul edilen ilkelere göre uygulanacağından, okunan çalışma raporlarının ayrıca oya sunulması gerekli görülmedi.
 - a) Genel Çalışma Programı'nın bastırılarak bütün üyelere dağıtılması dileği kabul edildi.
4. Okul Sözlüğü konusunda, ilgili kolların bir "okul sözlüğü yarışma şartnamesi" hazırlayarak gelecek toplantıya getirmesi kabul edildi.
5. Kurum Uzmanlarından Osman Nedim Tuna ile Talat Tekin hakkında Disiplin Komisyonu'nun raporu ile O. Nedim Tuna'nın savunma yazısı okundu.

Üçüncü Birleşim-Birinci Oturum
12 şubat 1961, Pazar
Saat: 10.00

Başkan oturumu açtı. Usul hakkında konuşuldu. Geçen oturumda söz konusu olan Kurum Uzmanlarından Osman Nedim Tuna ve Talat Tekin hakkında görüşmenin ayrı ayrı yapılması kabul edildi. Tekin'in yazısı okundu. Başkan, savunmalarda sözü geçen "muhtıra" hakkında açıklamada bulunup "Kurum'da islah isteyen, çalışmalarla dolu, imzasız bir nottum bu muhtıra dedikleri" dedi.

Çağlar, bu iki Uzmanı disiplinsizlik yönünden suçladıklarını bildirdi ve Disiplin Komisyonu'nun (Çağlar ve Derbil imzalı) raporunu okudu. İğdemir, Mazi-oğlu, Üzerdim, Aksoy, Levend, Tuğrul, Arısoy bu konuda düşüncelerini söylediler. Dağlarca, a) İstifa etmelerine zaman bırakılmadan derhal işlerine son verilmeli, b) Üyelikten çıkarmak için de Haysiyet Kurulu'na verilmeli, önerisini yaptı. Sinanoğlu, alınacak karara itiraz yolları olabileceğinden yapılacak işlemin eksiksiz olmasını istedi. Dizdaroğlu da raporun etraflı, belgeli olması gerektiği üzerinde durdu. Çağlar "tam yetkili kurul" olduklarını söyledi; Eylül toplantısındaki yetki kararı okundu.

Derbil de yaptıkları işlemlerde bir kusur olmadığını, Osman Nedim Tuna ile Talat Tekin'in derhal görevlerinden son vermekten başka bir çıkar yol kalmadığını; Birsal, cezanın en şiddetlisini vermeden önce başka yollar düşünülmesi gerektiğini söyledi.

Başkanın usul bakımından Yönetmelik'teki 34. maddeyi okudu. "Buna göre en yüksek merci' biziz, raporda bu iki uzmanın görevlerine son verilmesi isteniyor, ayrıca Dağlarca ve Derbil'in teklifleri var, onlar da görevlerine son verilmesini istiyor. Oyunuza sunuyorum" dedi. Kurum Uzmanı Osman Nedim Tuna ile Talat Tekin'in görevlerine son verilmesine, 25 kişilik oturumda 5 muhalif, 3 çekimsere karşı 17 oyla karar verildi. Hazırladıkları eserin manevi hakkının mahfuz olduğu, ayrıca telif ücreti verilemeyeceği belirtilerek, hizmet tazminatları için Yönetmeliğe göre işlem yapılması kararlaştırıldı.

Bir önceki oturumda eksik kalan Fransızca-Türkçe Sözlük konusundaki görüşmelere devam edildi. Bu sözlükteki öşeri halindeki kelimelerin süzgeçten geçirildikten sonra işaretli olarak sözlüğe girmesi teklifi kabul edilip kararlaştırıldı.

Genel Yazman'ın Yönetim Kurulu'nun onayına sunduğu isteklerden eksik kalmalara devam edildi:

1. a) Üç yıllık yükselme süresini doldurduğu, b) Kadrosu bulunduğu, c) 26 yıldanberi görevli, işine bağlı, çalışkan bir memur olduğu için 1.1.1961 tarihinden başlamak üzere bir derece terfi etmesi 22.12.1961 tarihli Yürütme Kurulu kararı ile istenen Kitaplık Memuru Nezine Saygın'ın terfi kabul edildi.

2. Abdullah Cangür'ün ayrılması ile açılan 800 liralık daktilo kadrosuna 700 lira ile lise mezunu Nuran Duru'nun 16.12.1960 tarihinde başlamak üzere alınmasının uygun görüldüğünü bildiren 8.12.1961 tarihli Yürütme Kurulu kararı kabul edildi.

3. Açık bulunan Depo Memurluğu için 600 liralık kadroya lise mezunu Halil Selçuk'un 1.2.1961 tarihinden başlamak üzere alınmasının uygun görüldüğünü bildirerek 2.2.1961 tarihli Yürütme Kurulu kararı kabul edildi.

4. Yürütme Kurulu'na yeni bir Sayman bulup işe alma yetkisi verildi.

5. Uzmanlar Yönetmeliği statüsü hazırlamak için Banguoğlu ve Levend'den oluşan eski komisyona Derbil ve Yetkin'in de katılmasına, bu komisyonun hazırlayacağı projenin gelecek Yönetim Kurulu toplantısından önce üyelere dağıtılmasına karar verildi.

6. Memur maaşlarına zam konusunun Saymanlık raporundan sonra görüşülmesi Akbal tarafından teklif edildi ve teklif kabul edildi.

7. Yürütme Kurulu'nun getireceği Yönetmelik Tasarısı'nı incelemek üzere Derbil başkanlığında Tuğrul, Arısay, Akıncı ve Yürütme Kurulu adına Aksoy'un katılacağı bir komisyonun bu yönetmelik tasarısını incelemesine karar verildi.

8. Caferoğlu'nun istediği para görüşülerek, bu konudaki eski karar okundu. Kararda Caferoğlu'na verilen paranın kredi olduğu anlaşıldı ve Yürütme Kurulu'nun Caferoğlu'na bir yazı ile durumu bildirmesine ve topladığı malzemenin istenmesine karar verildi.

Üçüncü Birleşim-İkinci Oturum
12 şubat 1961, Pazar
Saat: 15.00

Başkan oturumu açtı. Dağlarca'nın Çağlar'ın Yazı Kurulu'na alınmasını isteyen önergesi kabul edildi.

Genel Yazmanlık işleri üzerinde görüşmeye devam edildi:

1. Ahmet Cevat Emre'ye, daktilo kadrosunun darlığı sebebiyle eserinin taze ettirilemeyeceğinin bildirilmesine;

2. Başuzman İnan'ın Diyanet İşleri Başkanlığındaki görevine başlaması tarihinden itibaren Kurumdan istifa etmiş sayılmasına, Yönetmeliğe göre işlem yapılmasına karar verildi.

Gündem'de bulunan maddelerden Saymanlık raporu okundu. İğdemir, Kurumun İş Bankası'na a) 1 nisan 1961'de ödenmesi gereken borç, b) 5 yıl vade ile alınan borç olmak üzere 900 küsur bin lira borç altında olduğunu açıkladı. Akbal'ın bu borcun nasıl ödeneceğini sorması üzerine İğdemir, İş Bankası'nın bu yıl ortaklarına fazla kar payı vereceğini, bu duruma göre 700 bin lira alınabileceğini, ayrıca görevlilerden de tasarruf edileceğini, bu tempo ile gelecek Kurultay'a kadar borçların indirilebileceğini söyledi.

Başkan, Arısoy, Tuğrul Kurumun Mali durumunun planlanması gerektiğini, gelecek toplantıya kadar bunun incelenmesi için bir komisyon kurulmasını teklif ettiler. Komisyon kurulması kabul edilerek komisyona Banguoğlu, Derbil, Arısoy ve Tuğrul seçildi. Mali Planlama Komisyonu'nun Yönetim Kurulu'nun gelecek toplantısına kadar yapacağı inceleme sonunda hazırlıyacağı planı o toplantıya getirmesine karar verildi. İğdemir'in Kurum görevlilerinin çalışma mesalesinin de Planlama Komisyonunda bir sonuca bağlanmasını isteyen önerisi kabul edildi.

Saymanlık raporundan sonraya bırakılan Kurum memurlarına zam meselesi görüşüldü:

a) Devletçe devlet memurlarına yapılacak zamlar kesinleştiği takdirde, Kurum görevlilerine de kademelî olarak zam yapılması için Yürütme Kuruluna yetki verildi. b) Bu zammın devlet memurlarına yapılacak zam ölçüsünü ve görevliler bölümündeki tasarruf imkanlarını geçmemek şartı ile yapılması uygun görüldü. c) Yönetim Kurulu'nun gelecek toplantısına kadar yeni tayinler yapılmamasına karar verildi. ç) Bu zammın Yürütme Kurulu üyelerine uygulanmasının Kol Başkanları bölümündeki mali imkanlara bırakılması kabul edildi.

1. Gramer Kolu Başkanı Mazioglu'nun istifası kabul edildi.
2. Tuğrul'un, bütçenin uygulanması hakkındaki IX. Kurultayca gerekli direktif verilmemiş olduğundan daha önceki Kurultayların bu konudaki yönergelerine uyulması hakkındaki önergesi kabul edildi.

3. Denetçi raporu ile Yürütme Kurulu'nun buna verdiği cevap okundu.
4. Gündem'in Kuruma üye olmak için başvuranlar maddesine geçildi:

a) Yeni üye kabulünün gelecek toplantıda öncelikle ele alınması;
b) Kuruma faydalı olacağı sanılan tanınmış kişilerin de üyelik için davet edilmesi kabul edildi.

5. Gramer Kolu'na Banguoğlu'nun vekâlet etmesi çoğunlukla kabul edildi.
6. Gelecek toplantının mayıs'ta Ankara'da Kurum binasında yapılmasına karar verilerek toplantıya son verildi.

Ağakay

Akbal

Akıncı

Aksoy

Arısoy

Ateş

Banguoğlu

Batu

Birsel

Cin

Civaoğlu

Çağlar

-6-

Dağlarca

Derbil

Dizdaroğlu

Dürder

Ecevit

Gencan

Gökşen

İğdemir

Levend

Mazıoğlu

Necatigil

Üzerdim

x

x

Sinanoglu

Sözen

Taner

Tuğrul

Tirali

Yetkin

